

IŠ ATEITININKŲ GYVENIMO

Redaktorė Vida Kuprytė • El. paštas: draugasateitis@gmail.com

Ateitininkiška dvasia Kennebunke

AUDRA KUBILIŪTĖ DAULIENĖ

Ypatinga vieta, ypatinga savaitė. Ateitininkų sendraugių studijų ir poilsio savaitė nuo 1971 m. vyksta lietuvių pranciškonų vasarvietėje, Kennebunk, Maine valstijoje. Maine – tai JAV valstija, kuri yra tolimiausia šiaurėje ir rytuose iš visų JAV valstijų. Ji išsiskiria uolėta Atlanto pakrante, vaizdingais švyturiais, miškų gausumu, Acadia Nacionaliniu parku ir gamtos dovanomis – įskaitant omarus (vėžius) ir kitas jūros gėrybes bei mėlynės. Ateitininkų sendraugių studijų ir poilsio savaitė savo apimtimi ir įvairove kasmet garsėja renginiais dalyvių intelektui ir dvasiai atnaujinti. Šiomet ši savaitė vyko rugpjūčio 5–11 dienomis.

Lietuvių pranciškonų vasarvietė Kennebunke apima nemažą plotą žemės, jungia Šv. Antano Paduviečio pranciškonų vienuolyną ir Pranciškonų svečių namus (Franciscan Guest House). Lietuviai pranciškonai, pasitraukę iš Lietuvos įvykus sovietų okupacijai, nupirko šią nuosavybę 1947 m. Čia vyko lietuviški renginiai, stovyklos, su-buvimai. Vienu metu čia buvo įsteigta lietuvių

Ona Daugirdienė sveikina ilgametį Ateitininkų studijų ir poilsio savaitės organizatorių Eligijų Sužiedėlį.

jaunuolių gimnazija, kuri užsidarė 1969 m., kuomet pastatai tapo svečių namais. Šiuo metu svečių namai veikia ištisus metus, svetingai priimdami keleivius iš visur. Atvyksta atostogautojai, nes pėsčiom galima nueiti prie jūros ar į miestelį, užsisakyti keliones laivais. Atvyksta kunigai ir vyskupai rekolekcijoms ir suvažiavimams. Vienuolyno koplyčioje Mišios švenčiamos kasdien, tad nemažai tikinčiųjų turistų atkeliauja pasimelsti, pasivaikščioti tarp šventovių, pabūti gražioje gamtoje, nusipirkti religinių knygelių, statulėlių ar vienuolyno medaus parduotuvėleje. Dailininko Vytauto Kazimiero Jonyno nuostabi skulptūra, puošusi Vatikano paviljoną 1964–1965 m. Pasaulinėje mugėje New Yorke, 1967 m. buvo atgabenta pas lietuvius pranciškonus. Truputį tolėliau, architekto Jono Muloko sukurta Lurdo Marijos grota puošia šį gabalėlį Lietuvos, toli už jos ribų.

Pirmieji pokalbiai

Studijų ir poilsio savaitė prasidėjo šeštadienį, rugpjūčio 5 d. vakare, Eligijaus Sužiedėlio sveikinimu atvykusiems iš arti ir toli. Invokaciją skaitė vienuolyno vyresnysis kun. Aurelijus Gričius OFM. Dalyviai sugiedojo Ateitininkų himną. Domo Žeromskio džiaz kvartetas sužavėjo žiūrovus atliktų kūrinių įvairove: Kristinos Vasiliauskaitės, Vytauto Kernagio, Juliaus Gaidelio, Giedriaus Kup-

Diskusijos Kennebunke. Iš k.: Gintarė Daulytė, Audra Kubiliūtė Daulienė, Juozas Kazlas ir Sigitas Veršelis.

Vytauto Sužiedėlio nuotraukos

revičiaus ir Jean Sibelius bei paties Domo Žeromskio kompozicijomis. Kvartete groja Domas Žeromskis (fortepijonas – Lietuva/JAV), Ian Quinton Banno (kontrabosas – JAV), Hector L. Falu Guzman (būgnai – Puerto Rikas) ir Brian Urria (smuikas – Čilė). Po koncerto dalyviai pabendravo prie vaišių, atnaujindami senas pažintis ir užvesdami naujas.

Sekmadienį po pietų Mišias šventė savaitės kapelionas kun. Jonas Puodžiūnas. Kasdien dalyviai turėjo progos dalyvauti šv. Mišiose ypatingoje vienuolyno koplyčioje. Koplyčios architektas buvo dr. Alfredas Kulpa iš Toronto, o interjerą – įskaitant altorius, bas-reljefą, vitražus, žvakides ir šviestuvus – projektavo dailininkas Vytautas Jonynas. Po šv. Mišių vyko susidomėjusių dalyvių diskusijos apie dienos skaitinius ir kitomis dvasinėmis temomis.

Sekmadienio vakarą prieš pirmąjį pokalbį Šiaurės Amerikos ateitininkų tarybos (ŠAAT) narės Rima Girniuvienė ir Audra Kubiliūtė Daulienė pasveikino Eligijų Sužiedėlį, kuris jau penkiasdešimt metų yra šios savaitės rengimo komiteto narys, o pastaruosius 7-erius metus – pagrindinis rengėjas. ŠAAT dėkoja jam už tiek metų dirbtą sunkų darbą, ir tuo pačiu pasveikino Eligijų gimtadienio progą.

Brolis kun. Algirdas Malakauskis OFM vedė pokalbį „Ypatingos pranciškonų 800 metų sukaktys“. Pranciškonų ordino steigėjui šv. Pranciškui ir pačiam ordinui 2023–2026 m. yra reikšmingas jubiliejinis laikmetis. Brolis Algirdas buvo išrinktas Šv. Kazimiero provincijos ministru-provincijolu 2016–2022 m. kadencijai. Šiuo metu jis yra provincijos delegatas Šiaurės Amerikai, Šv. Antano Paduviečio vienuolyno Kennebunke vikaras ir ekonomas, Lietuvių katalikų religinės šalpos tarybos narys ir Greene (Maine) Pranciškonų prezidentas ir ekonomas.

Pranciškonų šeima 2023–2026 m. mini įvairias, labai svarbias sukaktis. Pirmiausia, 2023 m. minimas 800-metis nuo Popiežiaus Honarijaus III patvirtinimo šv. Pranciškaus paruošto regulamino, kuriuo pagrįstas pranciškoniškas gyvenimas. Tais pačiais metais švenčiamas 800-metis nuo tada, kai šv. Pranciškus netoli Geccio miesto oloje sukūrė Jėzaus gi-

mimo paveikslą – prakartelę – ir ten aukojo Mišias. Nuo tada prasidėjo prakartelės tradicija per šv. Kalėdas. 2024 m. yra minimas 800-metis nuo tada, kai šv. Pranciškus patyrė stigmas; metas priminti tikintiesiems, kad negalima būti abejingiems pasaulio skausmams. 2025 m. bus minimos dvi sukaktys – 800-metis, nuo kada šv. Pranciškus parašė „Saulės giesmę“; ir šv. Pranciškaus mirties sukaktis. Šv. Pranciškus buvo nuostabus žmogus – šios visos sukaktys liudija, kad šventas žmogus yra džiugus žmogus.

Žinios apie Sinodą

Pirmadienį dr. Ona Kliorytė Daugirdienė ir dr. Juozas Kazlas vedė pokalbį „Sinodas ir pasauliečiai“. Ona, gimusi Clevelande, dabar gyvena Čikagos apylinkėse. Baigė medicinos mokslus ir tapo vaikų gydytoja. Veikli ateitininkė nuo mažų dienų, priklausė „Giedros“ ir „Gajos“ korporacijoms. Buvo lituanistinės mokyklos mokytoja, dirbo Lietuvių Fonde, buvo Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos tarybos pirmininkė, dainuoja choruose, žurnalo „Lithuanian Heritage“ techninė redaktorė ir skiltininė. Kartu su vyru dr. Jonu Daugirdu užaugino keturis sūnus.

Dr. Juozas Kazlas yra nepriklausomas politikos stebėtojas ir kalbėtojas. Politinių mokslų daktarą jis apgynė Yale universitete. Yra dirbęs bendrovių viešosios nuomonės tyrimuose ir rinkodaroje, ejęs įvairias aukštas pareigas tarptautinėse organizacijose (Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijoje – ESBO ir Jungtinėse Tautose), įskaitant Bosniją, Kosovą ir Ukrainą. Jis su žmona Rasa Allan Kazlas dalyvauja vietinės parapijos sinodalumo grupėje New Yorke arkivyskupijoje.

Ona supažindino klausytojus su sinodu ir jo reikšme. Sinodas – trejus metus trunkantis klausymosi ir dialogo procesas, įtraukiantis Bažnyčių ganytojus bei tikinčiuosius. Tikslas yra padėti Bažnyčiai įgyvendinti Šv. Rašto mokymus, ypač prisimenant tuos, kurie gyvena periferijoje. Dabartinis Sinodas yra 16-asis eilinis sinodas nuo tada, kai po II

Vatikano susirinkimo buvo įkurtas popiežiaus Paulius VI. Vyskupas Algirdas Jurevičius iš Telsių atstovaus Lietuvai, vyskupas Gintaras Grušas – Europos vyskupams. Popiežius Pranciškus įvedė į šį sinodą naujovių – pvz., kad ne vien vyskupai dalyvauja sinode – pasauliečiai sinodo dalyviai galės balsuoti ir priimti sinodo nutarimus. Sinodas baigis 2024 m. spalio mėnesį. Ona priminė, jog sinodai laikomi tarsi patarimais Popiežiui.

Juozas, dalyvavęs sinodo susirinkimuose New Yorke arkidiecezijoje, išvėgė, kad Katalikų Bažnyčiai gresia per daug problemų, kad vien sinodu jos būtų išspręstos. Juozas pasidalino įvairiais duomenimis, pvz., kad JAV tik apie 23 proc. gyventojų save laiko katalikais; pusė JAV katalikų praranda katalikišką identitetą iki jiems sukankant 30 m.; nuo 1970 m. iki 2020 m. kunigų JAV sumažėjo 60 proc.

Domo Žeromskio kvartetas. Iš k.: Žeromskis, Brian Urria, Ian Quinton Banno ir Hector L. Falu Guzman.

Nukelta į 13 psl.

Ateitininkiška dvasia Kennebunke

Atkelta iš 8 psl.

Daug kas manė, kad Meksikos ir kitų centrinių ir pietinių Amerikos kraštų imigrantai JAV padidins katalikų skaičių, kaip yra buvę praeityje, bet dabar trečdalis imigrantų iš tų kraštų savęs nebelaiko katalikais. Sinode dalyvauja 700 000 JAV katalikų iš daugiau kaip 60 milijonų. Juozas teigė, kad laikai keičiasi, ir pasauliečiai Bažnyčioje turės vaidinti didesnę vaidmenį.

„Reportažas iš Romos“ – pokalbį vedęs kunigas Jonas E. Puodžiūnas OFM, ką tik baigė septynerių metų pranciškonų Mažesniųjų brolių ordino ekonomikos generalinio direktoriaus (CFO) pareigas Romoje. Būdamas ekonomikos generaliniu direktoriumi jis tvarko savo ordino tarptautinio biuro finansų valdymą. Kun. Jonas prisidėjo inicijuojant dialogą apie pranciškoniškojo gyvenimo ateitį JAV – šešių provincijų sujungimo projekta. Jis dalyvavo pastoracinėje tarnyboje, įskaitant parapijos darbą, sekmadienio Mišias per televiziją ir internetą, pamokslavo parapijos misijose, evangelizavo, skyrė kapelionus aukštosios mokykloms ir universitetams, vedė pranciškonų piligrimines keliones į Romą ir Asyžius. Šiuo metu kun. Jonas yra daugelio tarybų narys, įskaitant Lietuvos katalikų religinės šalpos (finansų komiteto pirmininkas ir *ex officio* viceprezidentas); Amerikos pranciškonų istorijos akademijos (išdininkas) ir Šventosios Žemės ekonominės komisijos (pirmininkas/prezidentas).

Brolis Jonas pakomentavo paskai-

Archeologas ir muziejininkas Gytis Grižas

tą apie sinodą, primindamas klausytojams, kad pasauliečių prisidėjimas prie sprendimų, nors vyksta JAV ir Kanadoje ir prasideda Europoje, kitur pasaulyje nevyksta. Sinodas yra žingsnis, kuris rodo Popiežiaus norą išklausyti tikinčiuosius. Brolis Jonas kalbėjo ir apie „Angels Unawares“ (Neatpažinti angelai) – tai bronzinė Timothy Schmalzo skulptūra, pastatyta Vatikano Šv. Petro aikštėje 2019 m. minint 105-ąją Pasaulinę migrantų ir pabėgėlių dieną. Joje matoma 140 skirtingų žmonių laive, lygiai tiek, kiek yra Šv. Petro Bazilikos sienose. Šventoji Šeima ir kiti visų tautybių ir laikotarpių žmonės vaizduojami kaip imigrantai. Skulptūra primena mums, kad svarbu būti svetingiems, nes gal netikėtai tas svečias ar viešnia gali būti angelas

(Hebrajų 13:2). Brolis Jonas priminė, kad 2025 m. bus Bažnyčios jubiliejiniai metai – Vilties Piligrimų metai.

Attradimai

Antradienio pirmasis pokalbis – „Gedimino vadai ir dalyviai“, kurį vedė Gytis Grižas, archeologas ir muziejininkas. Gytis nuo 1990 m. darbuojasi Lietuvos nacionaliniame muziejuje (LNM) archeologijos skyriuje vyresniuoju muziejininku, kuruoja geležies amžiaus laikotarpio piliakalnių ir pilkapių kolekcijas. Grižas dalyvavo LNM archeologų grupėje, kuri surado ir identifikavo 1863–1864 m. sukilimo vadų Zigmanto Sierakausko ir Konstantino Kalinausko bei kitų sukilėlių palaikus, slapta carinės valdžios užkastos Gedimino kalne Vilniuje. Kai medžiai ant kalno buvo iškirsti ir šlaitai pradėjo slinkti, specialistai ėmė juos tvirtinti, ir tuomet buvo aptikta kaukolė bei vėliau kiti skeleto kaulai. Naudojant naujausias technologijas, iš kaulų, škaplerių ir kitų prie palaikų rastų daiktų buvo atpažinti dvidešimties nužudytų sukilėlių palaikai. Remiantis dokumentais, nebuvo rasti tik vieno sukilėlio – kunigo palaikai; spėjama, kad jo palaikai gali būti palaidoti netoli Trijų Kryžių kalno.

Už šį Lietuvos istorijai išskirtinį atradimą archeologai Gytis Grižas, Arūnas Kalėjus ir Valdas Steponaitis buvo apdovanoti Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiais.

„Arkikatedros Šv. Kazimiero koplyčia: istorija už altoriaus“ temą pristatė Kęstutis Paulius Žygas. Jis yra architektūros istorikas, apgynęs daktarą Cor-

nell universitete. Jis dėstė University of Southern California ir nuo 1984 m. profesoriauja Arizona State University (Tempe). Šalia dėstymo yra dalyvavęs kasinėjimuose Turkijoje 1972–1973 m. Dirbo Bostono ir Londono architektūros firmose. Dr. Žygas, gimęs Kaune, po karo užaugo Clevelande, kur dalyvavo lietuviškoje veikloje. Lietuvai vėl tapus nepriklausomai, dr. Žygas buvo Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Atkuriamojo senato narys ir VDU humanitarinių mokslų ir menų fakultetų dekanas. 2002 m. dr. Žygas buvo paskirtas Lietuvos garbės konsulu Arizonoje. Jis yra autorius knygos „Form Follows Form“ apie konstruktyvizmą architektūroje. Jis taip pat redagavo dviejų tomų studiją Frank Lloyd Wright – Broadacre City. Šiuo metu jis ruošiasi išleisti knygą apie Vilniaus arkikatedros Šv. Kazimiero koplyčią.

Šv. Kazimiero barokinė koplyčia Vilniaus katedroje pradėta statyti Abiejų Tautų (Lietuvos/Lenkijos) Respublikoje 1620 m., kad ten būtų palaidoti šv. Kazimiero palaikai. Šv. Kazimieras 1602 m. buvo paskelbtas šventuoju. Tuo metu Abiejų Tautų krašte gyveno 9 milijonai gyventojų. Koplyčioje ryški italų meno įtaka. Ją statyti atvežtos medžiagos ir ypatingas marmuras iš kitų kraštų. Koplyčios statyba ir interjeras, įskaitant aukso ir sidabro papuošimus, kainavo daugiau kaip 3 milijonus auksinų – būtų apie 250 milijonų dol. šiomis dienomis. Daugelis koplyčios turtų buvo išvogti ar perlodyti, kad padengtų įvairių karų išlaidas.

Skaitykite daugiau apie Kennebunko savaitę, kito šeštadienio „Drauge“.

Šv. Antano koplyčia.

Koplyčios architektas dr. Alfredas Kulpavičius iš Toronto. Jis visada išradingai modeliuoja architektūrinės formas. Ir čia sienos daug kur išlenktos, padarytos dekoratyvinės atramos, pakabintas net varpas, kuris neskambina, o tik savo silueta pradžiugina žiūrovus. Architektas vykusiai sujungė senąjį pastatą su naujuoju, modernizmą su praeitimi. Abu stiliai sugyvena. Lubos iš senosios koplyčios vis kyla aukštin ir išsivysto į nedidelį kupolą, kuris apšviečia altorių.

Koplyčios dailininkas Vytautas K. Jonynas. Jis suprojektavo visą interjerą — baldus, ornamentus, altorių, suolus, žvakides, varpelius, kėdes, sukūrė vitražinius langus, reljefinius Kryžiaus kelius, galinį sienos reljefą.

Liurdo grotos, stovi Liurdo Marijos statula.

Pašventinta 1953 metais, kai buvo minima 700 metų sukaktis nuo Mindaugo vainikavimosi Lietuvos karaliumi. Kairėje pusėje frontiniame lanke yra metrikinis įrašas, surašytos datos 1253 — 1953. Įrašyta "Our Mother Immaculate Queen of Heaven and Earth, protect us and our beloved Fatherland".

IŠ ATEITININKŲ GYVENIMO

Redaktorė Vida Kuprytė • El. paštas: draugasateitis@gmail.com

Ateitininkiška dvasia Kennebunke - 2

Tęsinys. Pradžią rugsėjo 2 d. laidoje.

AUDRA KUBILIŪTĖ DAULIENĖ

Ypatinga vieta, ypatinga savaitė. Ateitininkų sendraugių studijų ir poilsio savaitė nuo 1971 m. vyksta lietuvių pranciškonų vasarvietėje, Kennebunk, Maine valstijoje. Ateitininkų savaitė savo apimtimi ir įvairove kasmet garsėja renginiais dalyvių intelektui ir dvasiai atnaujinti. Ši savaitė vykdo rugpjūčio 5–11 dienomis.

Iš Kauno istorijos

Trečiadienį lijo ir nesinorėjo eiti į pliažą ar pasivaikščioti, tad tie, kurie norėjo, galėjo pažiūrėti filmą „Two Popes“ (Du popiežiai). Pirmasis trečiadienio pokalbis vyko per internetą. Pokalbis su Mindaugu Balku, „Kaip Kovno tapo Kaunu“, buvo moderuojamas profesoriaus Sauliaus Sužiedėlio. Mindaugas Balkus, gimęs ir augęs Kaune, baigė Vytauto Didžiojo universitetą, 2010 m. įgydamas istorijos bakalauro laipsnį. Ten pat 2012 m. jam buvo suteiktas magistro laipsnis už mokslinį darbą „Socialinė apsauga Kaune“. Dr. Balkus 2017 m. VDU apgynė humanitarinių mokslų daktaro disertaciją tema „Visuomenės ir viešosios erdvės lituanizavimas Kauno mieste 1918–1940 m.“ 2023 m. išleista ir monografija „Kaip Kovno tapo Kaunu: miesto lituanizavimas 1918–1940 m.“ Nuo 2011 m. dr. Balkus dirba Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje vyresniu bibliografu kaunistikos grupėje. 2022 m. jis parengė knygą *Kauno apskrities viešosios bibliotekos istorija: virsmas iš tradicinės į kompiuterizuotą biblioteką (1990–2006)*.

XIX–XX a. Kaunas buvo daugiatautis miestas. 1897 m. Kaune buvo 71,000 gyventojų ir lietuviais save laikė tik apie 22 proc. Per 1922 m. apklausą jau daugiau kaip 40 proc. gyventojų save laikė lietuviais. Per pirmosios Lietuvos Respublikos gyvavimo metus Kaunas tapo lietuviškiausias ir pažangiausias Lie-

Prieš pusryčius – dvasinės diskusijos. Iš k: kun. Jonas E. Puodžiūnas OFM, kun. Valdemaras Lisovski ir Linas Vaitkus.

tuvos miestas. Kaip tai įvyko? Po 1904 m. spaudos draudimo panaikinimo Kaune atsirado įvairių draugijų, kurios skatino lietuvių kalbos vartojimą ir lietuvių kultūrą. Kaune tai tapo atspirties tašku, prasidėjo organizuoti lietuviškėjimas/lituanizavimas. Kai 1919 m. Kaunas *de facto* tapo Lietuvos sostine, politinis elitas, lietuviai, toliau Kauną lietuvinio. Lietuvinimo procesas spartėjo. Kalbėtojas išskyrė įvairius žingsnius lietuviškėjimo procese, pvz., pradinėse mokyklose buvo dėstoma lietuvių kalba, 1915 m. įsteigus pirmajai gimnazijai Kaune, pirmaisiais metais buvo dėstoma rusų kalba, o tik antraisiais pradėta dėstyti lietuviškai; VDU buvo dėstoma lietuvių kalba. Kauno bažnyčiose ir Mišias buvo įtraukta lietuvių kalba, kariuomenės įgulose pradėta vyravuti lie-

tuvų kalba. Visos šitos ir dar kitos pastangos padėjo Kaunui tapti Lietuvos lietuviškiausiu miestu.

Tęsiant Kauno temą dr. Juozas Kazlas pokalbyje „1935 metai kauniečiai daktaro akimis“ pristatė savo tėvo, dr. Petro Kazlauskio disertaciją „Kauno pradžios mokyklų mokinių akių tyrimai“. Disertacijos duomenyse sutelkta informacija apie kauniečių etninę sudėtį, socialinius luomus, gyvenimo sąlygas ir higieną. Ši informacija pateikia retą demografinį žvilgsnį į Kauno paprastus piliečius, jų gyvenimą ir higieną. Apklausoje dalyvavo 9,601 mokinys, t. y., 76 proc. visų pradinėse mokyklų mokinių Kaune. Apklausoje etninė sudėtis – 71 proc. lietuviai, 21 proc. – žydai, 4 proc. – rusai ir 3.5 proc. – vokiečiai. Mokiniai parsinešė apklausas namo ir jų tėvai ar globėjai juos užpildė.

Apklausoje buvo įvairių klausimų apie tėvų/globėjų profesijas, kiek gyventojų gyveno kambaryje, kiek žmonių miegojo vienoje lovoje, ar mokinys turėjo savo rankšluostį ir plovimui dubenį, ar dalinosi su kitais. Taip pat buvo paklausta, ar mokinys turėjo pakankamai maisto. Dr. Petras Kazlauskas išsamiai rinko informaciją ir ją rūšiavo pagal apklaustų šeimų tautybę ir tėvų/globėjų profesiją. Nestebėtina, kad tie vaikai, kurių tėvai buvo profesinės klasės ir turėjo geresnes sąlygas namuose, buvo sveikesni. Per šį tyrimą dr. Petras Kazlauskas ir jo talkininkai gydė įvairius mokinių akių uždegimus ir išrašė 308 receptus akiniams. Tuo metu Kaune vyko viešosios sveikatos auklėjimo pokalbiai, aiškinant publikai, ypač darbininkams, apie higienos svarbą. Įsidėmėtina, kad 1928–1932 m. Kaune buvo įvesta pirmoji vieša vandens sistema, o pirmoji kanalizacijos sistema – 1929 m.

Trečiadienio programa baigėsi Birutės Šležiėnės ir Birutės Adams sukurta vakarone „Kaunas vakare: šlageriai ir šokiai 'Metropolijoje'“. 1931 m. Kaune iš naktinių klubų sklido džiazos muzikos garsai, o „Metropolio“ viešbutyje, Kauno Laisvės alėjoje, rinkosi lietuviškos visuomenės „grietinė“ pasilinksinti, pašokti ir pasiklausyti populiariausių estrados dainininkų, tokių kaip Antanas Šabanias, Danielius Dolskis ir Antanas Dvarionas. Orkestrams vadovavo Europos centruose išsilavinęs Moišė Hofmekleris ir Danielius Pomerancas. Puikiai papuoštoje apatinėje salėje Kennebunke vakaro dalyviai nukeliavo į atkurtą „Metropolio“ viešbučio didžiąją salę, į prabangų pokylį su žymiausiais to meto muzikos atlikėjais. Vakarų dalyviai pamiklino smegenis Živilės ir Lino Vaitkų suruoštame žaidime – protmūšyje ir ilgai šoko bei vaišinosi inscenuoto-

„Metropolio“ kavinė Kennebunke: Birutė Šležiėnė kviečia vaišintis, Birutė Adams, Linas ir Živilė Vaitkai pasiruošę šokti, o Vytas Maciūnas – šampaną pilstyti.

Vytauto Sužiedėlio nuotraukos

je „Metropolio“ salėje. „Metai Šv. Žemėje: šventovės ir žmonės“. Br. kun. Algirdas Makalauskis OFM, baigęs provincijolo pareigas, Sabatos metus pasirinko praleisti tarnystėje Šventojoje Žemėje, pranciškonų kustodijoje, t. y., ypatingoje provincijoje, kurios misija yra prižiūrėti šventąsias vietas ir rūpintis vietos katalikais. Pranciškonai įsisteigė 1209 m. Netrukus po to šv. Pranciškus keliavo į Šventąją Žemę, norėdamas paliesti tas vietas, kuriose būta Jėzaus. Per savo piligrimystę, nors tada vyko Kryžiaus karai, šv. Pranciškus sutiko ir kalbėjo su sultonu Melek al-Kamel, kuris tuomet valdė Šventąją Žemę. Sultonas Šventosios Žemės kustodiją šv. Pranciškui perdavė 1217 m., ir pranciškonų kustodija tęsiasi iki šių dienų. Per kustodiją pranciškonai saugo šventąsias krikščionims vietas Šventojoje Žemėje, prižiūri piligrimines keliones, veda dialogą tarp religijų ir prižiūri mokyklas, gimnazijas, bibliotekas, dokumentus, krikščionių media centrą, muziejus.

Nukelta į 15 psl.

Prof. Saulius Sužiedėlis (k.) kalbasi su dr. Mindaugu Balkumi (ekrane) apie Kauno miesto lituanizavimą 1918–1940 m.

Ateitininkiška dvasia Kennebunke – 2

Atkelta iš 8 psl.

Brolis Algirdas Šventojoje Žemėje daug kur keliavo, daug ką pamatė ir išmoko. Tai labai sudėtinga vieta – labai daug reikalavimų ir smulkmeniškų taisyklių, kad visos grupės ir tikintieji iš visų religijų kartu galėtų susigventi. Kai kurie žydų ortodoksai gyventojai nemėgsta krikščionių ir negražiai su jais elgiasi, juos pamatę. Šventojoje Žemėje mažėja ten gyvenančių krikščionių.

Ketvirtadienį Gytis Grižas vedė pokalbį „Nauji senojo Kauno vaizdai“. 70 metų archyvuose tūnojusios Antano Ingelevičiaus fotografijos tarpukario Kauną atskleidė visai kitomis spalvomis. Šios nuotraukos buvo po karo parduotos etnografiniam muziejui. Ilgai niekas apie jas nežinojo ir niekas per daug nesidomėjo. Pagaliau muziejaus darbuotojui arčiau į jas pasižiūrėjus, buvo pastebėta, kad čia retas lobis, ir apsiimta susekti, iš kur šios nuotraukos. Išeivijoje gyvenanti Vaiva Vygantaitė Sabalienė padėjo paslaptį išrišti, parodydama savo šeimos albumo nuotraukų kopijas. Šių fotografijų parodos Vilniuje „Antanas Ingelevičius: kūrėjas ir miestas“ vienas kuratorių ir gidas Gytis Grižas komentavo parodos nuotraukų rinkinį. Vilniuje 2022 m. Ingelevičiaus fotografijų parodą pristatė Lietuvos nacionalinis muziejus, taip pat pavadindamas parodą „turbūt geriausia, ką Vilnius šiomet galėtų padovanoti Kaunui – 2022 metų Europos kultūros sostinei“. Antano Ingelevičiaus (1892–1947) nuotraukos – tokia pat paslaptis, kaip ir jų autorius. Tą parodą sudarė 200 iš 800 neseniai atrastų fo-

tografijų, ir tai įvyko 70 metų po fotografo mirties. Prieš jo foto objektyvą tarpukario Kaunas atsiskleidė visai kitomis spalvomis – senovinis, medinis, besivystantis, kasdienis ir ikimodernistinis. Ingelevičiaus nuotraukose ne tik gatvės ir pastatai, bet svarbiausia – žmonės – nuo gatvės darbininkų iki turgaus pardavėjų iki dailininkų. Tarp nuotraukų – vaizdai iš „Brazilkos“, tai grįžusių iš Brazilijos emigrantų rajonas. Kaunas tose nuotraukose visai kitoks, negu mes jį įsivaizdavome.

Ketvirtadienio programa baigėsi pokalbiu „Lietuvos piliakalniai iš debesų“. Su gidu archeologu Gyčiu Grižu nuotraukose aplankėme nemažai istorinių vietovių – virtualiai nuotraukose. Stebėjome ir iš oro, pasitelkę dronų technologiją, kuri statiškas piliakalnių fotografijas pagyvina ir išpūdi akivaizdžiai sustiprina visai nauja vaizdo perspektyva. Šios nuotraukos parodo piliakalnius savo aplinkoje. Pirmieji piliakalniai Lietuvoje atsirado dar II–I tūkstantmečių pr. Kr. sandūroje. Lietuvoje yra išlikę beveik 1000 piliakalnių, – Grižas parodė žemėlapi, kuriame atrodė, lyg kiekvienas Lietuvos kampelis turėtų savo piliakalnį. Kernavės piliakalnių archeologinis rezervatas yra įtrauktas į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą. Ne visi Lietuvos piliakalniai bus archeologiškai ištyrinėti ir išskasti. Šiuos istorijos liudininkus saugoti ir geriau pažinti Lietuvos Seimas 2017 m. buvo paskelbęs Piliakalnių metais.

Skaitykite daugiau apie Kennebunko savaitę, kito šeštadienio „Drauge“.

Didžiojoje salėje Lietuvos, Bostono studentų draugovės ir Brocktono (MA) Vytauto Endziulaičio moksleivių kuopos vėliavos.

Ne visi per savaitę pailsėjo. Galite rasti bičių, renkančių žiedadulkes. Tėvai pranciškonai pradėjo laikyti bites prieš keletą metų. Medaus galima įsigyti jų dovanų parduotuvėje po Šv. Antano koplyčia.

IŠ ATEITININKŲ GYVENIMO

Redaktorė Vida Kuprytė • El. paštas: draugasateitis@gmail.com

Ateitininkiška dvasia Kennebunke - 3

Tęsinys. Pradžia rugsėjo 2 d. laidoje.

AUDRA KUBILIŪTĖ DAULIENĖ

Ypatinga vieta, ypatinga savaitė. Ateitininkų sendraugių studijų ir poilsio savaitė vyko rugpjūčio 5–11 dienomis lietuvių pranciškonų vasarvietėje, Kennebunk, Maine valstijoje. Savo apimtimi ir įvairove ji kasmet garsėja renginiais dalyvių intelektui ir dvasiai atnaujinti.

Lietuvos ambasados pastatui Washingtone – 100

Penktadienį Ateitininkų sendraugių savaitėje Kennebunke lankėsi ir tarė žodį Lietuvos ambasadorė JAV ir Meksikoje Audra Plepytė. Ji diplomatinę tarnybą LR Užsienio reikalų ministerijoje (URM) pradėjo 1994 m. ir iki 1999 m. ėjo atsakingas pareigas URM daugiašalių santykių, Amerikos šalių, Šiaurės Europos šalių skyriuose ir kitur. 1999 m. dirbo patarėja Lietuvos ambasadoje Washingtone, o 1999–2002 m. buvo Lietuvos misijos vadovo Jungtinėse Tautose pavaduotoja. 2002–2010 m. ėjo įvairias pareigas URM ir Lietuvos atstovybėje prie Europos Sąjungos. Buvo paskirta Lietuvos ambasadore Ispanijoje (2010–2014) ir URM Europos Sąjungos departamento direktore (2014–2017). 2017 m. URM ją paskyrė Lietuvos Respublikos nuolatine atstove Jungtinėse Tautose, o 2021 m. ji tapo Lietuvos Respublikos ambasadore JAV ir Meksikoje.

Ambasadorė Plepytė paminėjo, kad ateinančiais metais Lietuvos ambasados pastatui Washingtone sueina šimtmetis. Ši ambasada visada veikė Lietuvos labui. JAV yra trys kon-

Br. kun. Algirdas Malakauskis OFM pasakoja apie Sabatos metus praleistus tarnystėje Šventojoje Žemėje pranciškonų kustodijoje.

sulatai – New Yorke, Čikagoje ir Los Angeles. Šiuo metu Lietuva vėl nepriklausoma, jos ekonomika kyla ir jos prekės parduodamos visame pasaulyje. Europoje šiuo metu sudėtinga dėl karo Ukrainoje, kuris iš tiesų prasidėjo 2014 m. Saugumo klausimai kyla nuolat. NATO susitikimas Vilniuje praėjo gražiai. Rodydama solidarumą su Lietuva, NATO dabar Lietuvai skyrė 4 000 vokiečių karių; čia taip pat yra JAV karių grupė. Viliamės, kad Ukraina greit laimės karą. Ambasadorė pabrėžė, kad Lietuvos okupacijos metais JAV lietuviai vaidino svarbų vaidmenį, primindami pasauliui apie Lietuvą ir jos troškimą laisvės. Lietuvius pasaulyje jungia Globalios Lietuvos idėja, nesvarbu, kur jie gyventų.

Sąžinė ir dirbtinis intelektas

Paskutinis savaitės pokalbis – „Moralė, sąžinė ir dirbtinis intelektas (AI)“. Kun. Valdemaras Lisovski studijavo popiežiškajame Grigaliaus universitete Romoje 2007–2009 m. ir įgijo moralės teologijos licenciatą laipsnį. Grįžęs į Lietuvą dėstė moralės teologiją Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje bei atliko sielovadinę tarnystę Vilniaus arkivyskupijoje. Jis 2012 m. išvyko į Norvegiją steigti ir dirbti lietuvių katalikų sielovadoje Oslo vyskupijoje ir Trondheim teritorinėje prelatūroje. Būdamas lietuvių katalikų kapelionas tuo pačiu metu ėjo Oslo St. Eystein kunigų seminarijos vicerektoriaus pareigas ir parapijos administratoriaus pareigas Tonsberge ir Osle. Sugrįžęs į Lietuvą 2021 m. jis buvo paskirtas Vilniaus Dievo Gailestingumo šventovės rezidentu bei moralės teologijos dėstytoju Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje. Lietuvos vyskupų konferencija kun. Lisovski paskyrė nuo 2022 m. birželio 12 d. eiti JAV lietuvių katalikų sielovadininko pa-

Savaitės dalyviai atvykę iš įvairių vietovių randa bendrą kalbą. Iš k.: Antanas Krušinskas iš Pensilvanijos, archeologas-muziejininkas Gytis Grižas iš Vilniaus, Maksimas Karaška iš Virginia, už jų, kiek užstotas, Andrius Adams iš Floridos.

reigas Brooklyn, NY, vyskupijoje.

Pagal krikščionišką sąžinės sampratą, sąžinė yra slapčiausias žmogaus branduolys, kuris reikiamu momentu jam liepia daryti gera ir vengti bloga. Sąžinė įvertina pasirinkimus, pritaria geriems ir smerkia blogus. Sąžinė yra proto sprendimas, kuriuo žmogus suvokia veiksmų moralinę vertę ir pažįsta Dievo įsakymų nurodymus. Dirbtinis intelektas (DI – Artificial Intelligence (AI)) yra technologija, kuri leidžia kompiuteriams ir technologijai kopijuoti žmogiškąjį intelektą, sujungiant didelius informacijos blokus ir algoritminius procesus. DI mokosi ir kaskart tobulina savo algoritmus. Kun. Lisovski, padedant Birutei Šležienei, pademonstravo DI sukurtą eilėraščių apie JAV lietuvius. DI turi nemažai galimybių (pvz., interaktyvios paslaugos, lingvistika, medicina, „smart“ car ir home); tačiau yra ir pavojų (pvz., įvestos informacijos šališkumas, DI neuroninių tinklų autonomiškas mokymasis, propaganda ir manipuliavimas). Sunku numatyti DI ateitį.

Baigiamąjį koncertą atliko Chamber Music Boston trio – Rasa Vitkauskaitė (fortepijonas), Jonathan Cohler (klarnetas), ir Hazel Dean Davis (valturna). Jie atliko ukrainiečio kompozitoriaus Theodore Akiomenko, Johannes Brahms ir Carl Reinecke kūrinius. Ateitininkų sendraugių studijų ir poilsio savai-

Ambasadorė Audra Plepytė susitiko su Kennebunke susirinkusiais ateitininkais.
Vytauto Sužiedėlio nuotraukos

Savaitės dalyviai Gintarė Daulytė ir Tomas Girnius.

tė baigėsi Ateitininkų himnu, palydimu Chamber Music Boston Trio.

Padėka

Nuoširdus ačiū šios savaitės pagrindiniam rengėjui Eligijui Sužiedėliui, jo sunkiai dirbančiam, bet visur spėjančiam talkininkui ir techninių reikalų vedėjui Vytautui Sužiedėliui, prie savaitės ruošos komiteto (ypač vakaronių programų) prisijungusioms Birutei Adams ir Birutei Šležienei, šeimininkei, paruošusiai puikų tarptautinį meniu, Leonorai Sasnauskaitei Palaima, talkinant Sigutei Jenkins, Franciscan Guest House kolektyvui ir visiems kitiems šios savaitės ruošos ir įgyvendinimo talkininkams.

Nuoširdi padėka rėmėjams – Ateitininkų šalpos fondui (AŠF), Lietuvių katalikų religinei šalpai (LKRŠ), Šv. Antano vienuolynui Kennebunke, Franciscan Guest House, Antano Mažiulio fondui ir savaitės dalyviams.

**Ateitininkų savaitės paskaitų
įrašai įkelti į „Youtube“**

Pasiklausykite, pasižiūrėkite

[https://www.youtube.com/
@ateitisweek-kennebunk](https://www.youtube.com/@ateitisweek-kennebunk)

**Visi laukiami kitais metais
2024 rugpjūčio 3-10 d.
kport@ateitis.org**